

F. t. l. om fremgangsmåden ved ekspropriation vedr. fast ejendom.

ved forsvarsanlæg m. v. Reglen må naturligvis anvendes med varsomhed, og der må drages omsorg for, at de myndigheder og personer, som direkte er interesseret i projektet, får individuel underretning. I mange tilfælde vil man kunne nøjes med en begrænsning i bekendtgørelsernes oplysninger.

Til § 28.

I den udstrækning udgifter ved ekspropriationers foretagelse uden besvær kan henføres til det enkelte anlæg er det naturligt, at udgifterne belastes det enkelte anlæg. Fordeling af ekspropriationsmyndighedernes faste udgifter på de i betragtning kommende anlæg vil omvendt være forbundet med unødvendigt administrativt besvær. Disse to hovedsynspunkter forudsættes lagt til grund for ministerens skøn.

Til § 29.

Det forudsættes i § 29, at enhver ekspropriat har adgang til to vederlagsfri prøvelser af sit erstatningskrav. Dette må anses for et væsentligt led i den beskyttelse af ekspropriaternes interesser, som lovforslaget i det hele tilstræber, og er praktisk taget i overensstemmelse med jernbaneforordningens regler. Ifølge flere andre lovregler kan det efter omstændighederne pålægges ekspropriaten at udrede omkostninger ved en efterprøvelse. Vejbestyrelsesloven bestemmer således i § 28, stk. 4, at en ekspropriat kan afkræves depositum, når han indbringer en taksationskommissions afgørelse for en overtaksationskommission. Får ekspropriaten ikke erstatningen forhøjet, skal han afholde de med forretningen forbundne udgifter. Overtaksationskommissionen kan dog i ganske særlige tilfælde bestemme, at eksproprianten også i denne situation skal udrede udgifterne.

Med hensyn til udgifter, som en ekspropriat har afholdt til varetagelse af sine interesser under sagen, f. eks. til advokatbistand, har den almindelige antagelse indtil for nylig været den, at der ved ekspropriationer efter jernbaneforordningens regler almindeligvis ikke var hjemmel til at godtgøre sådanne udgifter, i hvert fald næppe til advokatbistand. Dog er det i praksis i et vist omfang ved udmåling af ulempeerstatningen taget i betragtning, at en ekspropriat har afholdt specielle udgifter til sagens belysning, som f. eks. til fremskaffelse af sagkyndige erklæringer, der har haft særlig betydning for sagens oplysning. En den 10. maj 1961 afsagt højesteretsdom (Ugeskrift for Retsvæsen 1961, s. 558) har imidlertid medført, at der nu i videre omfang ydes godtgørelse for udgifter til advokatbistand, som en ekspropriat har anvendt ved fremmøde for jernbaneforordningens taksations-

kommission. Omstændighederne i det nævnte domstiltfælde var følgende: Ekspropriaten havde i 1946 købt to grunde, beliggende ved jernbanen i Lille Værløse, i den hensigt at bebygge dem. Der søgtes i 1950 statslån til et byggeri, hvortil en arkitekt havde udarbejdet tegninger og beskrivelser. Statsbanerne henstillede til sognerådet, at der ikke blev givet byggetilladelse, idet grundene kunne forventes eksproprieret til stationsanlæg m. v. Byggeriet måtte opgives, og ekspropriaten søgte derefter straks at komme af med grundene til statsbanerne, hvilket ikke kunne gennemføres før ekspropriationen i 1957. Et forsøg på i de mellemliggende år at blive fritaget for ejendomsskatter på grundene lykkedes ikke. Under retssagen gjorde ekspropriaten gældende, at der ved erstatningsfastsættelsen skulle tages hensyn til udgifterne til arkitektbistand, betalte ejendomsskatter i tiden 1951-57 samt renter af købesum, arkitektthonorar og skatter. Endvidere krævedes der godtgørelse for udgifter til advokatbistand for taksationskommissionen. Ved højesteret tilkendtes der ekspropriaten udover erstatning for grundens værdi erstatning for udgifter til arkitektbistand og for tab ved, at ekspropriatens økonomiske råden over ejendommen havde været begrænset i det lange tidsrum. Endelig fandt højesteret, at der burde tillægges indstævnte et passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand for taksationskommissionen, idet sådan bistand „under de foreliggende omstændigheder, derunder beskaffenheden af de rejste krav“ havde været påkrævet. Denne udtalelse kan muligt forstås således, at ekspropriaten, når denne ved en prøvelse af den første erstatningsansættelse opnår en forhøjelse af erstatningen, kan få nødvendige og rimelige advokatombkostninger ved efterprøvelsen godtgjort, jfr. højesteretsdommer Trolles kommentar til dommen i: Fra den danske højesterets praksis januar-juni 1961, Tidsskrift for Rettsvitenskap 1961, s. 574. Spørgsmålet har i øvrigt i de senere år været genstand for betydelig interesse, hvorom kan henvises til den i note 2 i Ugeskrift for Retsvæsen til fornævnte højesteretsdom omtalte litteratur og de dér anførte domme. Der henvises endvidere til højesteretsdom af 1. november 1962, Ugeskrift for Retsvæsen 1963, s. 6.

Man mener ikke, at spørgsmålet kan løses ud fra en fortolkning af grundlovens påbud i § 73 om ydelse af fuldstændig erstatning. Den modsatte opfattelse ses ikke fastslået af domstolene, særligt ikke ved de foran omtalte højesteretsdomme. Hjemmelen til at yde sådan godtgørelse er derfor ikke klar, og der er efter ministeriets opfattelse allerede under den bestående retstilstand, men i endnu